QP Code : **CY-2522**

(3 Hours) **[Total Marks : 100**

N. B. : (1) Answer the questions as per the instructions given below.

1. Answer in not more than two sentences (2 marks each) :– **20**
   (a) Define criminology
   (b) Name any two open prisons in Maharashtra
   (c) Who is a recidivist?
   (d) Name any two kinds of cyber crimes
   (e) What is Inchoate Crime?
   (f) Give any two reasons of juvenile delinquency
   (g) Name any two causes of crime as believed by the pre-classical school
   (h) Define organised crime
   (i) What is probation?
   (j) What is crime prevention?

2. Write short notes on any **four** :– **20**
   (a) Police system
   (b) Habitual and professional criminals
   (c) Reformative theory
   (d) Classical school
   (e) Cyber crimes
   (f) Conditions of parole.

3. Answer any **two** :– **12**
   (a) One celebrity involved in criminal activities against the state was convicted and sentenced to five years of rigorous imprisonment. While serving his sentence in one of the central jail he was released thrice on parole on the ground of his wife's illness.
      (i) Is it just and fair? Give reasons
      (ii) What is parole?
   (b) An accused was sentenced to life imprisonment for a charge of murder. He was 30 years of age and was well behaved in prison.
      (i) Can he be sent to an open prison? State the characteristics of an open prison.
      (ii) What are the advantages and disadvantages of an open prison?
   (c) A child of 12 years of age murdered his father because his father ill-treated him. the mother informs the police about the murber.
      (i) In which court and under which Act the matter will be tried and why?
      (ii) What kinds of punishments are given under the said Act?

4. Answer in detail (any **four**) :– **48**
   (a) Explain in detail multiple theory of crime causation
   (b) Elaborate organised crime and discuss the set-up of the criminal organisation.
   (c) Explain in detail Raffaele Garofalas Classification of Criminals and Lombraso's Born Criminal Theory.
   (d) Explain the procedure of Juvenile Justice Board and Working of Juvenile Courts in India.
   (e) Explain the following in detail :–
      (i) M'Naghten's Rule of Criminal Responsibility
      (ii) American view on personality aspect of criminals.
   (f) Explain in detial the problem of custodial deaths in India with two cases and suggest measures to curb it.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) **[एकूण गुण : १००**

सूचना : (१) खालील सुचनांप्रमाणे प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. २०
   (अ) गुन्हेशास्त्राची व्याख्या लिहा.
   (ब) महाराष्ट्रातील कोणत्याही दोन मुक्त तुरुंगांची नावे लिहा.
   (क) रेसिडेव्हिस्ट म्हणजे कोण?
   (ड) कोणत्याही दोन प्रकारच्या सायबर गुन्ह्यांची नावे लिहा.
   (इ) इनकोएट गुन्हा म्हणजे काय?
   (फ) बालगुन्हेगारीची कोणतीही दोन कारणे लिहा.
   (ग) पूर्व-शास्त्रीय विचारप्रणालीने विश्वास ठेवलेली गुन्ह्याची कोणतीही दोन कारणे लिहा.
   (ह) संघटित गुन्हेगारीची व्याख्या लिहा.
   (ई) प्रोबेशन म्हणजे काय?
   (ज) गुन्ह्यास प्रतिबंध म्हणजे काय?

२. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) २०
   (अ) पोलिस व्यवस्था
   (ब) सराईत आणि व्यावसायिक गुन्हेगार
   (क) सुधारणात्मक विचारप्रणाली
   (ड) शास्त्रीय विचारप्रणाली
   (इ) सायबर गुन्हे
   (फ) पॅरोलच्या अटी

३. कुठल्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

(अ) राज्य सरकारविरोधी गुन्हेगारी कारवायांमध्ये सामील असणाऱ्या एका ख्यातनाम व्यक्तीला पाच वर्षाच्या सश्रम कारावासाची शिक्षा झाली होती. एका मध्यवर्ती कारागृहामध्ये शिक्षा भोगत असताना त्याला त्याच्या पत्नीच्या आजारपणामुळे तीनवेळा पॅरोलवर सोडण्यात आले.

(१) हे न्याय्य आणि योग्य आहे का? कारणे द्या.

(२) पॅरोल म्हणजे काय?

(ब) एका आरोपीला खुनाच्या गुन्ह्यामध्ये जन्मठेपेची शिक्षा ठोठावली होती. त्याचे वय ३० वर्ष होते आणि त्याची तुरुंगातनील वर्तणूक चांगली होती.

(१) त्याला मुक्त - तुरुंगात पाठविता येईल का? मुक्त - तुरुंगाची वैशिष्ट्ये सांगा.

(२) मुक्त तुरुंगाचे फायदे आणि तोटे कोणते?

(क) एका बारा वर्षाच्या मुलाने वडील त्रास देत होते म्हणून वडिलांचा खून केला. आईने खुनाबद्दल पोलिसांना कळविले.

(१) खटला कुठल्या कोर्टात आणि कुठल्या कायद्याखाली चालेल? का?

(२) सदर कायद्याखाली कुठल्या प्रकारच्या शिक्षा दिल्या जातात?

४. विस्तृतपणे उत्तरे लिहा (कोणतेही **चार**) :- ४८

(अ) गुन्ह्यांच्या विविध कारणांविषयीची विचारप्रणाली विस्तृतपणे स्पष्ट करा.

(ब) संघटित गुन्हेगारी तपशिलावर स्पष्ट करा आणि गुन्हेगारी संघटनांच्या रचनेवर चर्चा करा.

(क) राफायल गॅराफॅलोचे गुन्हेगारांचे वर्गीकरण आणि लोम्ब्रोझोची जन्मताच गुन्हेगार विचारप्रणाली स्पष्ट करा.

(ड) बाल-न्याय मंडळाची प्रक्रिया आणि भारतातील बाल न्यायालयांची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

(इ) खालील गोष्टी विस्तृतपणे स्पष्ट करा.

(१) मॅगनॉटनचा गुन्हेगारी जबाबदारीचा नियम

(२) गुन्हेगारांच्या व्यक्तिमत्त्वाच्या बाजूवर अमेरिकेचे मत

(फ) भारतातील कोठडीतील मृत्यूचा प्रश्न दोन खटल्यांसहित स्पष्ट करा आणि ते मोडून काढण्यासाठी उपाय सुचवा.